

Lærerutdanning og datakompetanse

SAMMENDRAG

30 June 2025

Kontekst og implementering

I en utdanningskontekst preget av økende digitalisering har datakompetanse aldri vært viktigere enn nå. Portugals nasjonale handlingsplan for digital overgang har ført til systemiske endringer i hele utdanningssektoren, noe som har ført til en storstilt lærerutdanning under programmet Teachers' Digital Empowerment. Denne læringshistorien illustrerer hvordan sertifiserte undervisere integrerer datakompetanse i lærerutdanningen. Erfaringene deres viser at lærerne ikke bare må bruke digitale verktøy, men også utvikle analytisk og etisk kompetanse for å tolke, anvende og beskytte data på en pedagogisk meningsfull måte. Opplæringen gis gjennom et nasjonalt rammeverk som ledes av Utdanningsdirektoratet (DGE) og støttes av opplæringssettene til Skoleforeningen (CFAE). Selv om datakompetanse ikke opprinnelig var en formell del av disse kursene, har det vokst frem organisk som en respons på lærernes behov og digitale utfordringer i skolen. I denne læringshistorien har lærerutdannerne tatt i bruk praktiske og kontekstspesifikke strategier for å utvikle lærernes kapasitet. Opplæringen omfatter blant annet

- Simuleringer der fiktive datasett brukes til å ta pedagogiske beslutninger;
- Etisk refleksjon om databeskyttelse, eierskap og overholdelse av GDPR;
- Kritisk sammenligning mellom AI-genererte anbefalinger og profesjonelt skjønn.

De understreker også behovet for å forstå økosystemet som utdanningsdata produseres og forvaltes i, og øker bevisstheten rundt spørsmål som risiko knyttet til tredjepartsplattformer og adaptive læringsalgoritmer.

Erfaringer

1. Datakompetanse er en viktig del av digital kompetanse

Selv om digital kompetanse er et nødvendig fundament, er datakompetanse også en viktig del av de digitale ferdighetene. Lærere vet hvordan de skal bruke pedagogiske verktøy, men noen ganger utvikler de ikke fullt ut det analytiske tankesettet som skal til for å tolke resultatene for pedagogiske formål. Opplæring i datakompetanse bør legge vekt på kritisk tenkning, etiske overveielser og kontekstuell og pedagogisk tolkning fremfor tekniske ferdigheter alene.

2. Praktisk og kontekstualisert læring fungerer best

Datakompetanse utvikles best i læreropplæringen gjennom praktisk og casebasert læring. Simuleringer med fiktive datasett, analyse av reelle klasseromsscenarioer og gruppearbeid gjør det mulig for lærerne å se den umiddelbare relevansen av dataanalyse. Kontekstualiserte aktiviteter - som å spore elevenes fremgang ved hjelp av digitale plattformer eller analysere resultater fra formativ vurdering - gjør det abstrakte begrepet "data" mer håndgripelig og meningsfullt.

3. Etske og juridiske dimensjoner er sentrale

Det er viktig å integrere diskusjoner om personvern, eierskap og overholdelse av GDPR i opplæringsmodulene. Disse etiske og juridiske vurderingene bør ikke behandles som et tillegg, men som en integrert del av all datarelatert praksis i skolen. Lærerne bør lære seg å navigere i spenningsfeltet mellom personalisering og personvern.

4. AI og datakompetanse: løfter og forsiktighet

Kunstig intelligens gir oss effektive verktøy for tilpasset læring og utdanningsplanlegging, men det reiser også viktige spørsmål. Denne dualiteten - å omfavne fordelene med kunstig intelligens samtidig som man erkjenner risikoen - bør være et tilbakevendende tema i opplæringen i datakompetanse.

5. Mot en kultur for datainformert undervisning

Datakompetanse bør ikke behandles som et enkeltstående opplæringsmål. Det er et kulturelt skifte. Lærerutdanningsprogrammer - både grunnutdanning og videreutdanning - må integrere datakunnskap som en tverrgående kompetanse. Å bygge opp en slik kultur innebærer å utstyre lærerne ikke bare med ferdighetene til å håndtere data, men også med verdiene og tankesettet som skal til for å bruke dem på en ansvarlig og effektiv måte.

Konklusjon

I denne læringshistorien viser lærerutdannernes praksis at det er både mulig og viktig å utvikle lærernes datakompetanse. Deres arbeid illustrerer hvordan lærerutdanningen kan gå lenger enn å beherske verktøy, og i stedet omfatte kritisk refleksjon, etisk bruk og pedagogisk anvendelse av data. Etter hvert som elevdata fortsetter å vokse i omfang og kompleksitet, må lærerutdanningen utvikle seg for å fremme datakompetanse.

Dette dokumentet er oversatt ved hjelp av DeepL Translator. Vi har gjort vårt ytterste for å levere en nøyaktig oversettelse, men ingen automatisert oversettelse er perfekt. Denne oversettelsen er en høflighetsfrase og må ikke anses som endelig. Den offisielle teksten er den engelske versjonen.

Delfinansiert av
Den europeiske union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.